No. 1902 Zaterdag 26 Juni 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

WENSCHELIJKHEIDSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1920.

(*Vervolg*).

2o. *sub d.* (onderartikel 92*bis*). Déze post is een uitvloeisel van overwegingen, die de verbetering van den economischen toestand van de bevolking in de kolonie beoogen. Onder „bevolking" worden samengevat de verschillende lagen of groepen wier mindergunstige economische toestand de aandacht van ondergeteekende getrokken heeft. Ofschoon het zwaartepunt van de thans voorgestelde uitgaven op het gebied van den landbouw en de veeteelt op de Benedenwindsche eilanden, vooral op Curaçao, ligt, behoeft niet te worden gezegd, dat niet minder ook aan de belangen van landbouw, veeteelt en zoutbedrijf op de Bovenwindsche eilanden ernstige aandacht zal worden gewijd.

Met het oog op de wenschelijkheid, dat in het vervolg geen misvatting besta omtrent het begrip „landbouw", dat nu eens in engeren, dan weder in ruimeren zin genomen wordt, acht ondergeteekende een duidelijke verdeeling van den landbouw in *eigenlijken landbouw*, in *ooft- en groententeelt* en in *cultures* noodzakelijk, terwijl dan de teelt van voedergewassen, die hier zoo goed als uitsluitend voor eigen vee benut worden, bij de veeteelt getrokken wordt. Deze indeeling spreekt overigens voor zich zelf en het zij hier eens en vooral vastgesteld, dat, voor wat de Benedenwindsche eilanden betreft, de aangevraagde gelden niet bestemd zijn voor het eigenlijke landbouwbedrijf, in den beperkten zin als bovenbedoeld, Immers .het is de stellige overtuiging van ondergeteekende, dat de eigenlijke landbouw op de Benedenwindsche eilanden door den karigen regenval geen toekomst heeft en dus weinig of niets in zijn belang gedaan kan worden. De klimaatsgesteldheid is te ongunstig; zelfs voor toepassing van het drooglandbouwstelsel (dry farming), in den eigenlijken zin van het woord is de regenval hier te gering gebleken.

Daarentegen kan het volgens ondergeteekende geen twijfel lijden, dat in die gedeelte der genoemde eilanden, waar over grondwater in voldoende hoeveelheid te beschikken valt, het bewerken van voedsel voor een veestapel, die de bevolking van de voornaamste producten der veehouderij, melk en vleesch, maar vooral het eerste, geregeld en ruim voorzien kan, zeer goed uitvoerbaar is.

Het is een bekende agrarische grondstelling, dat in de voor den eigenlijken landbouw te droge klimaten, waar tegelijker tijd de voorraad water te gering is om bevloeiing op ruime schaal toe te passen, men op de veeteelt en het verbouwen van veevoedergewassen aangewezen is. Die stelling nu geldt voor de Benedenwindsche eilanden in vollen omvang. Om die reden dient op de Benedenwindsche eilanden de bevordering van de veeteelt met den aankleve daarvan, n. l. het verbouwen van veevoedergewassen, de volle aandacht van het Bestuur te hebben.

Er zijn teekenen die er op wijzen, dat het inzicht, dat er voor den veestapel ook buiten den regentijd voer gekweekt moet worden zich ook baan begint te breken bij den plantersstand en dat men tot de erkenning komt, dat de van oudsher overgeleverde wijze van uitoefening van het landbouwbedrijf, waarbij de verbouw van kleine mais de spil was, waarom de voedselvoorziening van mensch en dier draaide, haar beteekenis verloren en reeds grootendeels afgedaan heeft. Zonder in eene nadere ontleding te willen treden van de oorzaken, die tot de aftakeling van het oude systeem hebben geleid, zij het ondergeteekende toch veroorloofd op twee daarvan te wijzen, die daarbij vooral haar invloed hebben uitgeoefend. De eerste is de vermindering van de oppervlakte, die jaarlijks met sorghum beplant wordt; de tweede is de omstandigheid, dat de vergrooting van de melkopbrengst per koe steeds meer als een factor van belang gevoeld wordt.

Aangaande het eerste punt zal men zich, bij gebrek aan eene behoorlijke statistiek moeten vergenoegen met de verklaringen van de belanghebbenden zelf en die verklaringen luiden eenstemmig, dat de sorghumbouw achteruit gaat en dat men verwacht, dat dit in de toekomst in nog hoogere mate het geval zal zijn. Een van de voornaamste redenen van dien achteruitgang is wel, dat oogstmislukking zoo veelvuldig optreedt, dat alleen met de vroegere zeer goedkoope werkkrachten de gemiddelde onkosten goed te maken waren. Bovendien is er in de laatste jaren in den planttijd gebrek aan werkvolk. Terwijl de goede jaren vroeger voor meer dan een jaar voer moesten opleveren, wilde men steeds van het eene jaar op het andere voorraad hebben, zoo slaagt men er door dat gebrek aan werkvolk tegenwoordig niet meer in om oogsten van zulken omvang binnen te halen.

Betreffende het boven in de tweede plaats genoemde punt valt nog op te merken, dat het houden van een beter slag melkvee ook hoogere eischen aan de voeding stelt en dat dus ook om die reden naar een andere, zekerder bron van ruw voedsel voor het melkvee uitgezien moet worden.

Om kort te gaan, de planter, die jaar in, jaar uit zijn vee behoorlijk onderhouden wil, ziet zich genoopt naar eene andere wijze van voorziening in de behoefte aan veevoeder om te zien.

Een algeheele ommekeer van het bedrijf staat dus voor de deur; van terugkeer naar den ouden toestand van buitengewoon goedkoope en overvloedige werkkrachten en zeer ruime, soms voor jaren strekkende maisoogsten, kan geen sprake meer zijn.

Naar de opvatting van ondergeteekende zal die ommekeer zelfs zoo ver gaan, dat het houden van runderen zich gedeeltelijk naar andere terreinen dan waarop het nu nog geschiedt, verplaatsen zal. Vele gronden, waar tot dusver op de ouderwetsche wijze zoo goed en zoo kwaad als het gaat, melkvee gehouden wordt, zullen niet de voorwaarden bieden om het op de nieuwe leest geschoeide bedrijf voort te zetten.

De eenige uitkomst voor de rundveehouders op de Benedenwindsche eilanden onder de nieuwe economische verhoudingen, ligt *in het intensief aankweeken van ruw voedsel (al of niet gepaard met dat van krachtvoederstoffen)*. Dit kan op tweeërlei wijze geschieden: door toepassing van bevloeiing en door aanplant in het groot van doornlooze cactus. De veestapel zal daarbij een vermindering moeten ondergaan, omdat het zich laat aanzien, dat het kweeken van voedergewassen niet in een omvang zal kunnen geschieden, die evenredig is met de voedselbehoefte van de kudden, die thans gehouden worden. De vermindering van het aantal stuks vee dient echter gepaard te gaan met eene verbetering van het veeslag, wat melkgift betreft. De gemiddelde inheemsche koe is niet in staat een betere voeding behoorlijk in melk om te zetten. De totale melkopbrengst behoeft daardoor geenszins achteruit de gaan, maar is zelfs, ondanks de vermindering van den veestapel, voor vergrooting vatbaar.

De veehouder staat dus voor het feit, dat er vrij plotseling groote geldelijke offers van hem geëischt worden om zijn bedrijf aan de nieuwe omstandigheden aan te passen. In normale tijden zou zich die ommekeer geleidelijk ontwikkeld hebben. De groote wereldcrisis, die ook op de kleine Curaçaosche samenleving haar terugslag in menig opzicht krachtig heeft doen gevoelen, heeft het tempo van die omwenteling zoodanig versneld, dat het thans voor den veehouder een kwestie is van „to be or not to be."

Overweegt men nu, dat de meer moderne gang van het bedrijf een veel grooter kapitaal eischt dan de vroeger gevolgde methode en dat aanleg van bevloeiingswerken onvermijdelijk gepaard moet gaan met grondige verbetering van het veeras, dan vertrouwt ondergeteekendt, dat de Koloniale Raad zijn gevoelen zal deelen, dat de plantersstand financieel niet opgewassen is tegen de eischen die de bovengeschetste veranderingen in het bedrijf aan zijn draagkracht stellen. Waar ondergeteekende — en naar hij hoopt ook de Koloniale Raad — het in stand blijven van den melkveestapel en van de grootveehouderij in verschillend opzicht een *groot economisch belang* acht voor de gemeenschap, oordeelt hij het alleszins billijk om hooge bedragen aan te vragen ten einde op afdoende wijze te kunnen helpen.

Het zij ondergeteekende vergund hier nog op een groot economisch voordeel te wijzen, dat met een rendabel bedrijf van de groote plantages samenhangt. De nieuwe wijze van exploiteeren brengt mede dat elke plantage een aantal vaste en goedbetaalde werklieden in dienst heeft te houden, zooals zulks op de weinige plantages, waar thans reeds intensief wordt gewerkt, al het geval is. Een geheel andere toestand dus als de tegenwoordige, waar op de meeste plantages de eigenlijke veehouderij slechts weinig arbeid vordert en alleen in den planttijd een aantal losse arbeiders werk vindt. Het intensief bedrijf zal dus vooreerst een zekere stabiliteit brengen in de verhouding tusschen werkgever en arbeider, terwijl het aantal personen, dat gestadig arbeid op de plantages vindt, naar verhouding zal stijgen. De landarbeider kan dus met den nieuwen toestand niet anders dan gebaat zijn.

Hoewel men de meening kan zijn toegedaan, dat de emigratie ook in de toekomst zal blijven voortbestaan, is er evenveel grond om te veronderstellen, dat er te eeniger tijd een einde aan zal komen of een vermindering ervan zal optreden, zooals het ook bij vorige emigratieneigingen voorgekomen is en dat gewijzigde omstandigheden de menschen weer zullen dwingen in hun eigen woonplaats een bestaan te zoeken. Dan zal het een geluk zijn, wanneer voor vele hunner daartoe de gelegenheid open zal staan, doordat zij meer dan nu op de plantage werk kunnen vinden.

Ondergeteekende maakt zich geenszins de illusie, dat met een beter productief maken van de plantages en andere daarvoor in aanmerking komende gronden — iets waarvan in de toekomst nog veel te verwachten is — landbouw en veeteelt ooit aan alle handen onder de buitenbevolking werk zullen kunnen verschaffen. Daartoe is trouwens zelfs het handels- en havenverkeer evenmin in staat gebleken, getuige het feit, dat de groote verlevendiging van het havenbedrijf na het einde van den wereldoorlog de emigratie niet heeft kunnen stuiten.

Maar wel acht hij zich verplicht om met alle macht naar die verbeteringen te streven, waarvan èn voor het oogenblik èn voor de toekomst baat voor groote groepen der bevolking te verwachten is.

Anderzijds gevoelt ondergeteekende de zwaar de plicht op hem rusten om te zorgen, dat de gelden, die voor verbetering van den economischen toestand zullen worden uitgegeven, geheel aan de bestemde doeleinden ten goede zullen komen. Hij geeft den Kolonialen Raad de verzekering, dat het zijn streven zal zijn om alleen dáár te helpen en te steunen wáár hij meent, dat die steun en hulp op haar juiste plaats zijn en de vruchten zullen dragen, die er redelijkerwijze van verwacht kunnen worden.

Er valt niet te ontkennen, dat bij de eerste pogingen — pogingen, die echter nauwelijk 15 jaar oud zijn — om landbouw en veetelt te bevorderen, wel eens misgetast is en men in andere gevallen niet steeds dadelijk de goede richting heeft kunnen vinden. Naar mate de ondervinding voortschrijdt, wordt de kans op mislagen geringer; de weg, dien men in te slaan heeft, teekent zich steeds duidelijker af.

Trouwens, zoolang er een zekere sleur in een bedrijf bestaat, wat met de veeteelt in de kolonie ongetwijfeld het geval was, kost het onzaggelijk veel inspanning om eenige verbetering door te voeren. Nu de omstandigheden dwingen om met die sleur te breken is het welslagen van de plannen in hoogere mate verzekerd dan zulks bij vroegere gelegenheden het geval kon zijn.

Wat de verschaffing van molens en putten aan den kleinen man, die, zooals den Kolonialen Raad bekend is, van ooft- en groenteteelt zijn werk maakt, betreft, heeft ondergeteekende vooral het oog op het productief maken van vele grondjes, waaruit de huurders thans, met den besten wil, niet halen kunnen, wat ervan te trekken valt, omdat zij óf een put óf, wat vaker voorkomt een windmolen missen. Ook hier zal ondergeteekende zich spiegelen aan de vroeger gemaakte fouten en waarborgen treffen, dat van de verschafte middelen werkelijk het gebruik gemaakt wordt, waarvoor zij bestemd zijn, bijv. door den huurder slechts zoolang op den bouwgrond te laten wonen, als hij het terrein naar redelijke eischen benut.

De nieuwe sisalcultuur heeft den steun van het gouvernement reeds op ruime wijze ondervonden. De aloëcultuur vraagt in de gewijzigde economische omstandigheden opnieuw de aandacht van het Bestuur. Zij mag terecht de kurk genoemd worden, waarop Aruba thans drijft, nu goud- en fosfaatmaatschappijen haar werkzaamheden gestaakt hebben, de laatste voor goed, de eerste tijdelijk. Ook op Bonaire vraagt de aloëcultuur om uitbreiding.

Om den economischen toestand van den kleinen man te bevorderen is uitbreiding van het domein noodzakelijk. Deze uitbreiding nu beoogt niet zoozeer de vermeerdering van landbouwgrondjes, maar wel die van woningterreinen in de buurt van de stad en van voor den landbouw minder geschikte gronden, die als gemeene weiden voor het kleinvee van de huurders van gouvernementsgronden kunnen dienen.

Er wonen thans vele geregeld in de stad arbeidende personen ver buiten. Men mag aannemen, dat velen hunner zich liever metterwoon dichter bij de stad zouden vestigen, wanneer zij daartoe een geschikte gelegenheid vonden. Voor het gezinsleven en de zedelijkheid zou dit ver te verkiezen zijn boven den toestand, dat de getrouwde mannen en huisvaders den meesten tijd van het jaar van hun gezin gescheiden leven.

De grondjes, voor den bouw van een woning bestemd, behoeven slechts enkele aren groot te zijn.

Op nieuwe woningterreinen zullen putten gegraven moeten worden, zoo zij die niet of niet in voldoend aantal bezitten. Voorts zal het aantal putten op reeds bestaande gouvernementshuurgronden uitgebreid moeten worden.

Vele complexen van gouvernementsgronden bezitten geen voldoenden weidegrond voor de beesten, die de huurders er mogen houden. Het verdient aanbeveling om hun het houden van eenig kleinvee gemakkelijk te maken en tevens omliggende plantages van hinder te ontlasten door zulke complexen van meer weidegrond te voorzien. Waar zulks mogelijk is, zal getracht worden die gemeene weiden af te rasteren. Ondergeteekende meent daardoor ook eeniger mate te kunnen bijdragen om de veediefstallen binnen engere grenzen te brengen, In dit verband kan ook worden medegedeeld, dat er tusschen Z. E. den Minister van Koloniën en den ondergeteekende overleg gaande is om te geraken tot eene grondige verbetering van de politie. Wanneer eenmaal die verbetering tot stand zal zijn gekomen, zullen ook hierdoor be-

doelde diefstallen ongetwijfeld afnemen.

Ondergeteekende stelt zich voor aan de planters en huurders van gouvernementsgronden, die daarvoor in aanmerking komen, hulp te verleenen in den vorm van voorschotten, tegen redelijken, zakelijken waarborg, en onder zoo voordeelig mogelijke voorwaarden, bijv. voor de eerste jaren — het ontwikkelingstijdperk van het bedrijf — *renteloos* en de volgende jaren tegen een matigen rentevoet, voor het graven van putten, het aanschaffen en opzetten van molens, kortom het aanleggen van bevloeiingswerken in den ruimsten zin des woords voor het behoorlijk ombresteren van in intensieve cultuur te brengen terreinen, voor het aanschaffen van practische landbouwgereedschappen en het aankoopen van buitenlandsch fokvee. Door een commissie, die daarvoor zal worden benoemd, zal voor elk geval worden bepaald, welke waarborg zal kunnen worden geëischt en onder welke voorwaarden het voorschot kan worden verleend.

Ook voor de verbetering van het zoutbedrijf c.a., waartoe de belanghebbenden over kapitaal moeten kunnen beschikken, zal het noodige moeten worden verricht. Zoo zullen bijv. op St Martin, waar die industrie voor de bevolking van veel belang is, gelden moeten worden toegestaan o.a. voor:

aanleg van een werkspoor voor het verbeteren van het zoutladen;

fabricage van tafelzout en het verstrekken van een voorschot voor het aanschaffen van een schoener tot het vervoeren van zout.

Voor de verbetering van het zoutbedrijf op de benedenwindsche eilanden worden thans geen gelden aangevraagd, aangezien het niet waarschijnlijk is, dat er op deze eilanden, onder de tegenwoordige omstandigheden veel voor die verbetering zal kunnen worden gedaan. De aandacht van het Bestuur blijft echter ook op deze belangen gevestigd.

Hoeveel al de voorgenomen maatregelen en verbeteringen zullen kosten valt, zooals van zelf spreekt, niet met zekerheid te zeggen. Verwacht wordt echter, dat met een bedrag van f 573,000, voldoende zal kunnen worden gedaan. Dit bedrag, dat voor een belangrijk deel aan voorschotten zal worden uitgegeven, zal na verloop van eenige jaren weder gedeeltelijk worden terugontvangen, terwijl tegenover dat deel der te doene uitgaven, dat niet terugontvangen wordt, bijv. die voor uitbreiding van het domein tot het verkrijgen van woningterreinen en weidegronden en voor het graven van putten, op gouvernementsgronden, — behalve de opbrengst wegens het verhuren van die terreinen, — in verband met de verbetering van de algemeenen economischen toestand, die van deze maatregelen verwacht wordt, vele indirecte voordeelen staan.

De bovenbedoelde uitgave van f. 573,000 zal over drie jaren kunnen worden verdeeld. Voor 1920 wordt bij deze wenschelijkheidsbegrooting f 291.000 aangevraagd, terwijl voor 1921 en 1922 op eene uitgave van onderscheidenlijk f242,000 en f40,000 wordt gerekend.

Sprokkelingen op Onderwijsgebied.

Liberale vrijgevigheid.

Men weet, hoe de liberale pers steeds beweert, dat zij eigenlijk de eerste is geweest, die zich bezorgd heeft gemaakt voor goed onderwijs. Daarop volgt in rang de S.D.A.P., dan volgt er heel lang niets en eindelijk, onderaan, komen de Katholieken, die ook wel wat voor het onderwijs gedaan hebben, zij het alleen slechts in den vorm van het oprichten van eigen scholen en het aanstellen van eigen onderwijskrachten ten koste van een niet nader te bepalen aantal billioenen *„uit eigen zak."* Zij brachten het eerst sedert korten tijd zoover als de liberalen, die het geld *niet* uit eigen zak, maar uit de staatskas namen.

Daarom is de bescheidenheid te loven van den kameroverzicht-schrijver der *„Nieuwe Courant,"* die er aan herinnert, dat de liberale partij reeds in 1878 aan de salariequestie haar volle aandacht schonk. De heer mr. S. van Houten verklaarde nl. reeds destijds, dat de liberale partij verbetering der tractementen eischte.

Ter toelichting is niet overbodig op te merken, dat *toen* die verbetering alléén voor de *openbare* onderwijzers gewenscht werd en dat zij mede zou betaald worden *door* de voorstanders van het bijzonder onderwijs, zonder dat het bijzonder onderwijs zelf er eenig voordeel van trok.

Concurrentievrees.

Bij de behandeling der onderwijswet van Minister VISSER kwam in de zitting van 4 Mei ll. ook art. 5 van het ontwerp de emotievolle questie der schenkingen van de bijzondere scholen op het tapijt. De heer K. Ter Laan, (socialist) had namelijk een amendement op dit artikel om te bepalen dat iedere schenking ook aan een of andere bijzondere school gelijkelijk zou moeten worden verdeeld onder alle scholen van dezelfde soort in dezelfde gemeente.

En met emphase verklaarde hij, dat zijn stem voor het ontwerp zou afhangen van de aanneming van zijn amendement.

Daar werd evenwel dadelijk den domper opgezet door den heer Ketelaar (vrijz. democraat), die opmerkte dat art. 5 is overgenomen uit het ontwerp der Bevredigingscommissie, hetwelk ook werd onderteekend door den heer Ter Laan, zij het dan na bestrijding van het ontwerp op dit punt. Evenwel, als de heer Ter Laan zooveel bezwaar had, dat het ontwerp daardoor voor hem onaannemelijk werd, had hij, evenals de heer Tydeman, moeten weigeren het ontwerp te teekenen. En later maakte de Minister het er niet beter op voor den heer Ter Laan, toen hij vertelde dat in de Bevredigings-commissie genoemde afgevaardigde de eenige was, die zich verzette tegen de vrijheid van schenkingen en dat daar zijn denkbeelden ook door den heer Troelstra als onuitvoerbaar werden bestreden.

Het malle amendement, waar de practische onuitvoerbaarheid duimen dik op lag (men denke aan schenkingen van dankbare ouders of oud-leerlingen in den vorm van bijv. een klok, een vliederverzameling, een zeldzaam dier, die men gelijkelijk zou moeten verdeelen; en aan legaten!) vond al heel weinig instemming. Zelfs zij die, als de heeren Ketelaar en Otto, ook groot bezwaar hebben tegen schenkingen, raadden intrekking aan.

Niettemin bleek ook van de Regeeringstafel en van de Rechtsche banken een geneigdheid om achteruitzetting van het openbaar onderwijs te voorkomen. De Minister betuigde instemming met het betoog van den heer Koolen (katholiek), dat er vrijheid moet bestaan om ook door particuliere giften het onderwijs te bevorderen en omhoog te brengen, doch dat er ook maatregelen moeten genomen worden om onfaire concurrentie, vooral door middel van aftroggeling van de beste leerkrachten te voorkomen en Z Exc. verklaarde zich bereid tot het opneming der bepaling, dat bijzondere schoolbesturen — tenzij voor het bezit van bijzondere akten, bijv. voor godsdienstonderwijs — geen hooger salarissen zullen mogen uitkeeren dan die welke bij Koninklijk Besluit zijn vastgesteld.

We gelooven dat langs dezen weg de vrede kan en zal worden bereikt.

De heer TER LAAN trok alsnog zijn amendement in, dat anders een verpletterende nederlaag zou hebben geleden.

Eenige Cijfers.

Blijkens het verslag van den staat van het onderwijs in het Koninkrijk der Nederlanden werden door de leerlingen der kweekscholen van verschillende richting in 1917 het volgend aantal acten behaald. Aan 7 Rijkskweekscholen 135; aan de 20 Protestantsche kw. 280; aan de 38 R. K. kw. 433.

De kosten der *Rijks*kweekscholen bedroegen in dat jaar f 602,622,95½ zoodat elke akte aan het Rijk kostte bijna f 4464; aan de *Prot.* Kw. werd in dat jaar een subsidie van f 239.566 d.i. per akte f 855; de *R. Kath* Kw. ontvingen een subsidie van f 427.916 d.i. per akte bijna f 990. Een akte behaald aan eene Rijks Kw. kostte dus aan 't Rijk f 4464 aan eene Protest Kw. f 855, aan eene R. Kath. Kw. f 990.

Sinds 1917 zijn die cijfers door verhooging van salarissen en beurzen aan leerlingen der Rijkskweekscholen en door meerdere subsidie aan bijzondere kweekscholen gewijzigd.

Voor verhooging der subsidiën aan *bijz.* kweekscholen bestaat alle reden, te meer daar juist het getal der geslaagden van deze kweekscholen dat een betrekking aanvaardt *buiten* het onderwijs, veel geringer is dan dat der Rijkskweekscholen.

Van de 141 geslaagden der *Rijks*kw. in 1919 gingen 12, van de 198 geslaagden der *Protest.* kw. 15, van de 314 geslaagden der *R. Kath.* kw. 6 *niet* in 't onderwijs d.i. resp. 8½, 7½ en 1⅓ pct. In geloovige kringen is toch nog het meeste idealisme te vinden.

Een gevaarigk baantje.

De Heer A. B. de Zeeuw, sociaal-democratisch wethouder te Rotterdam, heeft te zorgen voor goed onderwijs, maar kan daarvoor geen scholen genoeg krijgen. Er moeten minstens 24 openbare scholen worden bijgebouwd en al zou daarvoor het geld wezen, er zijn geen bouwers.

Inziende dat er in de naaste toekomst onderwijs-nood zal komen, heeft hij 'n stelsel van schoolhouden bedacht, waardoor elk schoolgebouw door een dubbel stel leerlingen zou kunnen worden gebruikt. Alle onderwijzers zouden iets langer moeten werken, tot 33 uur per week. Zijn plan zou een besparing geven van 20 schoollokalen en 500 à 600 onderwijzers en de kinderen krijgen er geen slechter onderwijs door.

De Heer De Zeeuw heeft dat plan in de Rotterdamsche afdeeling van den Bond van Nederl. Onderwijzers uiteengezet. Hij was zeer bescheiden in zijn optreden; hij zeide, dat hij gaarne allerlei opbouwende critiek in zijn stelsel zou verwerken en dat hij het desnoods geheel zou loslaten, maar dan alleen voor afdoende argumenten en voor 't bewijs, dat men iets beters wist aan te geven, om vooral het arbeiders kind in het vervolg te vrijwaren tegen het gevaar, geen onderwijs of te slecht onderwijs te ontvangen.

Het bleek, dat de Heer De Zeeuw zich gewaagd had in den leeuwenkuil. Van waardeering of gematigde critiek was geen sprake en nadat hij getracht had zijn bestrijders te weerleggen, hoorde hij zich toeroepen: „Troelstra zegt, trap ze eruit zulke wethouders."

De Heer De Zeeuw is nog niet verloren en zijn stelsel ook nog niet. Maar wij vreezen, dat hij het niet lang zal maken! Te Rotterdam is ook een Bierkaai! spotte reeds de „Tijd"

De „Bond" bleef zich intusschen weer gelijk. Hij gaf steeds hoog op van het belang van 't kind, maar bedoelde dan steeds den onderwijzer. Het onderwijs mag nu al bij het systeem de Zeeuw gebaat zijn, 't is niet het belang der onderwijzers en dus: er uit.

Débacle.

Onder het opschrift: *„Debacle"* publiceert *„de Bode"*, het orgaan van den rooden Bond van onderwijzers, het volgende overzicht:

„Dezer dagen deden door de pers allerlei krasse berichten de rondte omtrent aantallen kandidaten voor de onderwijzersopleiding. Overdreven berichten, die nooit goed kunnen doen.

Ons Centraal-Bureau verstrekt ons de volgende cijfers van kandidaten voor de zes Rijkskweekscholen voor onderwijzers, over de jaren.

1911	1913	1915	1916	1917	1918	1919	1920
611	583	425	359	291	253	214	164

Deze cijfers zijn niet zóó opzienbarend als de gaande „geruchten"— maar zij zijn juist — en voor wie nadenkt beteekenen zij: een débacle."

Juist: een debacle voor de *Openbare* School.

En tot die débacle heeft juist deze roode Bond het hardst toe meegewerkt. Zelfs legt zij het er systematisch op aan, om de débacle nog grooter te maken, om toename van het aantal leerlingen aan de *Rijks*kweekscholen tegen te werken. In verschillende gemeenten van ons land werden onlangs door dezen Bond groote reclamebiljetten aangeplakt met het opschrift:

„Ouders, laat uw kind geen Onderwijzer (es) worden."

De onderwijzerssalarissen.

In „Het Katholieke Schoolblad" wijst de heer Chr. L. Wesseling Mzn., uit Scheveningen, op de actie van den *Bond van Ned. Onderwijzers* en het *Ned. Ond. Genootschap*, om de ouders te bewegen, hun kinderen geen onderwijzer(es) te laten worden. Dan vervolgt de schrijver:

Niet steeds is de liefde bestendig van duur." Och, och, waar zijn dan toch de dagen gebleven, dat de *Bond* en N. O. G. het Nederlandsche kind zoo teeder beminden? Veel teeder dan — nou, dan wij bij voorbeeld. Schoone dagen van innige, onbaatzuchtige liefde! Het was de tijd, dat wij, bijzondere onderwijzers, maar twee derden of de helft „genoten" van het salaris onzer openbare collega's. Wat hadden Bond en N. O. G. het kind toen lief! Als wij, clericalen, dan om een beetje meer subsidie, om een beetje hooger loon kwamen, wat waakten ze dan angstvallig, dat het kind geen minderwaardig onderwijs zou krijgen! En wij dorsten de subsidie-dubbeltjes haast niet aanpakken.

O dagen van belangloos, idealistisch streven! Met wat al weldaden werd het kind door de Bonds- en N.O.G.-menschen overstelpt: kindervoeding, kinderkleeding, kinderbaden, vacantie- en St Nicolaas feesten. Wij, bijzondere onderwijzers, kwamen toen nog al eens achteraan; 't valt ook niet mee, zeg! als je moet loopen, omdat er in den subsidietrein geen plaats voor je is! Ja, te verontschuldigen waren we wel, maar de echte liefde hadden we toch maar niet. De menschen, die beweerden, dat de bijzondere onderwijzers zich harde ontberingen moesten getroosten voor de godsdienstige vorming van het kind, waren er niet achter: de 18 karaatsliefde moest je zoeken bij Bond en N. O. G.

En nu? „Niet steeds is de liefde bestendig van duur. Nu beminnen Bond en N. O. G alleen nog maar de kinderen, die het in hun hersens halen, voor onderwijzer te willen leeren. En zelfs dat weinigje liefde is alles behalve zuiver op de graat. „Ouders, laat uw kind geen onderwijzer (es) worden!" Nu voeren Bond en N. O. G. felle propaganda, om in ons land een groot tekort te doen ontstaan.

Nu houden zij het met het communisme: laat de ellende maar groeien, totdat wij de weelde verovert hebben! Nu worden meedoogenloos honderden, duizenden kinderen blootgesteld aan het gevaar, slecht of heelemaal geen onderwijs te krijgen! Wat nood! Als de salarissen maar stijgen! Wat raakt het Bond en N. O. G., of de kinderen van het Nederlandsche volk straks onvoldoende zijn toegerust, om in de komende economische botsing der volkeren den harden strijd voor het bestaan te kunnen strijden! Laat ze verzinken in onwetendheid en armoede, als de salarissen maar stijgen en blijven stijgen! Bah!

Katholieke collega's, wat zulk een actie de onze zijn? Nooit, nietwaar? In der eeuwigheid niet! Zelfs al zou — wat God verhoede! — onze Christelijke Regeering doof blijven voor ons dringend verzoek, om weg te nemen de wanverhouding, die er bestaat tusschen onze salarissen en die van andere ambtenaren, dan nog zouden wij onzen plicht weten te vervullen tegenover God en Kerk en Land; dan nog zouden wij anderen opwekken, om ter wille van het Roomsche kind hun offers met de onze te vereenigen; dan nog zouden wij, een glorierijke traditie getrouw, leven en sterven als éducateurs-apôtres! Anderen mogen de zaak, die zij heeten te dienen, opofferen aan hun persoonlijke belangen, — wij achten den ondergang van de Roomsche school, de geestelijke ellende van het Roomsche kind, een al te hoogen prijs voor onze lotsverbetering.

Analphabetie.

Bij de behandeling der Lager-onderwijswet in de Tweede Kamer is een debat onstaan tusschen baron Van Wijnbergen en den sociaal-democratischen afgevaardigde Van Zadelhoff over de katholieke Kerk. Mr. Van Wijnbergen had er volkomen terecht op gewezen, dat de Kerk, blijkens het getuigenis der historie, in het bizonder door hare priesters en religieuzen, het volksonderwijs bevorderd heeft. De Heer Van Zadelhoff vond hierin aanleiding tot de interruptie: „denk aan de 75 pCt. analphabeten in Vlaanderen, dank zij den invloed van de katholieke Kerk." Met deze interruptie kwam de man der S.D.A.P. van een slechte reis, want hij moest ze reeds den dag daarop volkomen terugnemen, en kwam toen met andere, vrij wat lagere cijfers, uit een boekje, door een gewezen inspecteur bij het Belgische M. O. uitgegeven. Voor menigen sociaal-democraat schijnt het nog altijd een uitgemaakte zaak, dat de Katholieke Kerk het onderwijs vijandig is gezind en dat zij het volk liefst dom wil houden. Maar de heer Van Wijnbergen wees er hem met reden op, dat wie zulk een kapitale vergissing begaat, als zijne averechtsche interruptie bleek te zijn, toch wel meer voorzichtigheid mag betrachten, terwijl hij zich ook gemakkelijk op de hoogte kan stellen van hetgeen de Kerk in den loop der tijden tot op den huidigen dag toe voor de bevordering van het onderwijs heeft gedaan.

Legenden — en met name anti-Roomsche legenden — hebben nu eenmaal een taai leven. „En zoo kan ik den heer Van Zadelhoff voorspellen," zeide mr. Van Wijnbergen, „dat zijne interruptie haar dienst wel zal doen, ook al is zij herroepen. Het staat in de Handelingen en wij weten, hoe het dan gaat."

Het fabeltje der 75 % analfabeten in Vlaanderen „dank zij den invloed der Roomsch-Katholieke Kerk," zal dus nog wel eens terugkeeren, terwijl men intusschen zijn oogen zal gesloten houden voor hetgeen harerzijds voor het onderwijs is en wordt gedaan, niet in de laatste plaats in ons vaderland.

„Wil de heer Van Zadelhoff aldus baron Van Wijnbergen — een studie maken van de analphabetie, laat hij dan een vergelijkende studie maken in ons eigen land. Ik heb hier de opgave van de analphabeten volgens de laatste jaarcijfers. Wat blijkt daaruit? Wij zien dan, wanneer ik stel in volgorde onze provincies, van een tot elf, beginnende met de ongunstigste, dat het ongunstigst in Drenthe is, met 1.5 pct. en vinden dan het overwegend Katholieke Limburg op de 7de plaats met 0.7 pct. Het aantal analphabeten in Drenthe is dus ruim tweemaal zoo groot als in het Katholieke Limburg. Dat zijn cijfers, waarmede men iets bewijzen kan, althans degene, die aan de analphabetencijfers waarde hecht, gelijk met den heer Van Zadelhoff het geval schijnt te zijn. Ik geloof dus, dat het duidelijk is, wat wij weer van het opnieuw geven van die weerlegde cijfers te denken hebben en ik geef dan ook de hoop op, dat hetzelfde verhaal over eenige jaren niet weer de ronde zal doen."

De socialistische afgevaardigde meende intusschen te moeten staande houden, wat hij gezegd had. Wel moest hij toegeven, dat het aantal analphabeten in Drente grooter was dan in Limburg en Noord-Brabant, maar hij legde dit zóó uit, dat voor Noord-Brabant de openbare school regel en norm was voor de bizondere en dat daardoor het onderwijs er op peil bleef!

Men kan zulk een verweer laten voor wat het is.

Maar het wekt toch altijd een gevoel van wrevel, dat sociaal-democraten, gelijk weleer de liberalen van diverse schakeering, met grieven en verwijten tegen de katholieken meenen te mogen aankomen op een gebied, waar de katholieke ijver en offervaardigheid zoo schitterend is gebleken. Kijk naar de duizenden Roomsche scholen, riep men den heer Van Zadelhoff toe, en terecht. Jaren en jaren lang hebben de katholieken zich de grootste inspanning getroost voor het onderwijs, overdekten zij hier, als elders, het land met hunne scholen, trotseerden zij miskenning en achterstellingen, verzekerden zij in hun eigen scholen aan dichte drommen van kinderen de noodige kennis en ontwikkeling. En wat deden daartegenover de liberalen en socialisten? Welke offers brachten *zij*? Hoe toonde *zij* metterdaad en uit eigen middelen veel over te hebben voor het onderwijs? Zij konden putten uit de openbare kas voor de school, die hun dierbaar was. Maar welk recht hebben zij dan, om verwijten te richten aan de „clericalen" en het te willen doen voorkomen, alsof de analphabetie een gevolg is van den invloed der Katholieke Kerk?

Het debat in de Tweede Kamer, zegt het CENTRUM, stelde voor de zooveelste maal in 't licht, dat die verwijten ongegrond en onredelijk zijn en slechts te verklaren uit onkunde en anti-clericalisme.

In elk geval sprong de mijn, welke de sociaal-democratische afgevaardigde bij interruptie meende te kunnen leggen, voor hem juist verkeerd.

Nederland.

Een Bisschopsfeest.

Het hoofd der Nederlandsche Kerkprovincie, Mgr. Henricus van de Wetering, Aartsbisschop van Utrecht, herdacht den 18 Mei den dag, waarop hij vóór 25 jaren den bisschoppelijken zetel beklom. Het feest was reeds ingeluid op 24 Maart. Dien dag toch waren er 25 jaren verloopen, sinds Monseigneur de Bisschopswijding ontving. En in Juli a.s. is Mgr. 25 jaar aartsbisschop.

Het is een onvergetelijke datum in onze kerkgeschiedenis.— 25 jaar Bisschop komt zelden voor, wijl tot zulk hoog ambt eerst de gerijpte leeftijd geraakt. En 't zilveren jubilé van een Aartsschop heeft ons land nog niet gekend. Daarbij leefde Mgr. v. d. Wetering in een veelbewogen tijdperk, waarin op elk gebied ontzaggelijk moest gewerkt worden. Zelden of nooit zal de geschiedenis een tijdruimte gekend hebben, waarin onder één Pontificaat zooveel leven is opgebloeid. Als we ons even terugdenken tot 1895, dan omvatten we in één blik een berg van nauw overwogen beslissingen, waartoe de Aartsbisschop in eigen diocees en als voorzitter der Bisschoppenvergadering heeft meegewerkt. Dan denken we mede aan de bezieling, welke de jubilaris van heden aan zoo menig initiatief wist mee te geven.

Welk een vooruitgang beleefde het Aartsbisdom in die 25 jaren wat de zielzorg betreft! In het *„Centrum"* geeft de ZeerEerw. heer J. H. Scholte op Reimer, secretaris van het Aartsbisdom, een uitvoerige statistie, waaruit blijkt, dat Mgr. v. d. Wetering niet minder dan 40 nieuwe parochies oprichtte — welk een belang voor het geestelijk leven, maar ook welk een werkkracht is daarmee verbonden: — verder wijdde Monseigneur 88 nieuwe kerken benevens 16 altaren. Bijna 800 priesters werden door hem gewijd. Het aartsbisdom telt nu 313 parochies en ongeveer 430.000 katholieken.

Wie zal ze verder tellen de tallooze katholieke scholen, waartoe Mgr. v. d. Wetering den stoo t gaf of medewerkte? Hij was een groot ijveraar voor het onderwijs van hoog tot laag. Op den Eersten Katholiekendag vorigen herfst sprak hij nog zoo hoopvol over de katholieke Universiteit.

Naast de zorg voor de Charitas die o. a. in zoovele stichtingen tot uiting kwam, voelde Mgr. v. d. Wetering wat er noodig was voor den geest des tijds. Toen hij den bisschoppelijken zetel beklom, lag op het gebied der sociale actie nog alles braak.

De Pauselijke Encycliek van Paus Leo XIII *Rerum Novarum* was sinds enkele jaren verschenen, maar er moest aan de uitvoering nog be gonnen worden. Raadpleeg nu welken socialen vóórman ge wilt en ge zult vernemen, dat allen als om strijd getuigen, dat de eer van den grooten socialen bouw voor een goed deel aan den Utrechtschen bouwmeester toe komt. Alle standen hebben van Zijn leiding ge profiteerd. Met beleid en voorzichtigheid ging hij voort en hij versaagt niet. We mogen den Hemel danken, dat Hij ons in deze bewogen tijden een verlicht Episcopaat met zulk een voorzitter gaf. Tot in lengte van dagen zal Nederland in zijn stichtingen daarvan nog profiteeren.

Het feest is met den meesten luister gevierd, 's Middags had de receptie plaats. Tegen half drie begon reeds de stroom van de legaties en officieele personen. Allereerst kwam het Metropolitaan kapittel en daarna de vertegenwoordigers van R. K. organisaties uit Utrecht en zeer veel geestelijken uit het aartsbisdom. In den stroom van bezoekers merkten we verder op van de Paters Domicanen, de provinciaal uit Huissen en de prior uit Zwolle, de eere-kanunnik, dr. Sloot, van de orde der Augustijnen prior pater dr. Leo Beke, een deputatie van de Kath. Sociale Actie, prof. Pater De Groot O. P. uit Amsterdam, verschillende R. K. Tweede Kamerleden, leden van Prov. Staten, deputaties van verschillende schoolbesturen, deputaties van R. K. Werkliedenorganisaties, zoomede een deputatie van de R. K. Werkgevers vereeniging, verschillende hoogleeraren van seminaria, het bestuur van de Unie van R. K. Studenten, dat van de alg. commissie van R. K. Kinderbescherming, het bestuur van de St. Vincentiusvereeniging. Later kwamen ook de drie R. K. Ministers de heeren jhr. mr. Ruys de Beerenbruck, mr. Aalberse en König, den Aartsbisschop gelukwenschen.

Ook kwamen ter receptie de burgemeester van Utrecht, vergezeld van den gemeente-secretaris en de R. K. wethouder Dr. Termeulen, de commandant van de Holl. Waterlinie gen. majoor Van der Voort Maarschalk, de kom. van het 1e reg. veld artillerie kolonel Verhaart, het lid van het Hoog-Militair Gerechtshof, luit.-generaal Collette. Verder het zangkoor van de Kathedraal, waarvan de leden door den Aartsbisschop werden toegesproken en de leden G. v. d. Kamp en J. Wilbrink, die vijftig jaar deel uitmaken van het koor werden begiftigd met het kruis Pro Ecclesia et Pontifice. Tot ruim vier uur hield de onafgebroken stroom van bezoekers aan.

In Tivoli werd in den avond een schitterend feestconcert gegeven, dat door den Aartsbisschop werd bijgewoond. Tot de uitvoering werkten mede een zangkoor van 300 dames en heeren en het Utr. stedelijke orkest, alles onder leiding van den directeur van het kathedrale zangkoor Joh. Winnubst. Tot het auditorium behoorden de Commissaris der Koningin, alle wethouders der gemeente (de burgemeester was verhinderd), de griffier der Staten, vele militaire autoriteiten en vooraanstaande figuren uit de geestelijkheid. De groote Tivoli-concertzaal was stampvol.

In het gezelschap van Mgr. den Aartsbisschop bevond zich Mgr. de Wit, vicaris-generaal van het aartsbisdom en Mgr. van Schaik, president van het seminarium Culemborg.

De voorzitter van het huldigingscomité mr. dr. D. A. Schreiter schetste na het eerste deel van het concert, wat Mgr. v. d. Wetering in de afgeloopen 25 jaar heeft gedaan voor versterking van het godsdienstig leven, wat er aan kerken en scholen en ziekenhuizen op initiatief van den Aartbisschop in den lande is gesticht. In den loop zijner rede deelde de spreker mede dat Mgr. v. d. Wetering een telegram van de Koningin ontvangen had. waarin H. M. dankbaar herdenkt, wat de Aartsbisschop voor de katholieken van het bisdom en van Nederland geweest is, hem geluk wenscht met zijn jubileum en den wensch uitspreekt, dat hij nog vele jaren zijn herdersambt mag vervullen.

Hierop volgde een luid applaus. Mgr. de Aartsbisschop sprak een kort woord van dank tot allen die aan zijn huldiging hadden bijgedragen. Indien hij iets had kunnen doen voor het Katholieke volk, dan had hij niets anders gedaan dan zijn dure plicht, daartoe door God in staat gesteld.

De volle zaal bracht den Kerkvorst een hartelijke ovatie.

Op het concert werden uit evoerd composities van Joh. Winnubst, C. Th. Hemann en Mgr. J. A. S. van Schaik. Allen werden warm toegejuigt.

Onder de geschenken, welke ter gelegenheid van het zilveren Bisschops-jubileum aan Mgr. H. van de Wetering werden aangeboden, behoorde ook een automobiel, welke aan Z. D. H. den Aartsbisschop de veelvuldige reizen voor het toedienen van het H. Vormsel en het verrichten van kerkelijke ceremoniën in vaak afgelegen parochien van 't uitgestrekte aartsbisdom niet weinig zal vergemakkelijken. Deze auto is de jubelgave der katholieken van Hilversum, waar de Doorluchtige Jubilaris vroeger pastoor was en den 24en Maart 1895 de H. Bisschopswijding ontving in de parochiekerk van den H. Vitus.

De automobiel is een Opel, model coupé landaulette met electrische verlichting, afneembare wielen en van 25 P. K.

Berichten uit de Kolonie.

De reis van den Gouverneur.

Maandag ll. is Zijn Exc. Gouverneur Helfrich in gezelschap van zijn militairen adjudant den Heer Evers en de Heeren Prakken, administrateur van Financiën, en Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs des morgens 8 uur met het stoomschip *Diana* van de K W I M naar Aruba vertrokken.

Na aankomst heeft de „Diana" haar reis naar Maracaibo voortgezet en zal Maandagmorgen weer van daar op Aruba terugkeeren om het hooge gezelschap weer hier terug te brengen.

Een Turbine-Motor.

Het tijdschrift *l'Automobile* vertelt, hoe de heer Laurent bij Krupp is geweest en daar een turbinemotor heeft gezien.

Reeds jaren hebben de ingenieurs getracht, het beginsel der turbine, dat noch slechts op water- en stoomkracht kon worden toegepast, ook in verband te brengen met benzine motoren.

De pogingen zijn tot nu toe steeds mislukt, tegen de snelheid en kracht der noodige ontploffingen was geen metaal bestand.

Doch nu schijnt de zaak opgelost te wezen en wat er dan allemaal gebeuren kan?

Men bedenke, dat zulk een motor van één paardenkracht niet grooter behoeft te wezen dan een koffiekommetje en dat men ook een van vijf paardenkracht nog wel in de zak van zijn overjas kan steken.

De machinekamer van een heele fabriek kan ergens in een hoekje of kast worden gezet.

En inplaats van een locomotief krijgen we een hokje voor aan den eersten wagen van den trein.

Zoo'n dingetje met een schroefje er aan boven op een paraplui vormt reeds een vliegmachine, althans een stijgmachine, waarmee we even boven de wolken gaan kijken.

We vreezen, dat de wereld, die toch al een beetje in de war is, er nog raarder zal gaan uitzien.

Match.

Aanstaanden Zondag 27 Juni zal op Mundo Nobo een match gespeeld worden tusschen „Juliana" en „Sarto I." De muziek zal de match opluisteren.

Caribbean Trading Co.

Een bericht in *El Boletin Comercial* meldt dat de *Caribbean Trading Co.* in Baranquilla spoedig een geregelde scheepvaartdienst zal openen door middel van kleine stoomboo ten tusschen verschillende havens van Colombia, zooals Cartagena, Riohacha, Puerto Colombia en Santa Marta, ter bevordiug van den handel en de kustvaart.

Kocosboomen.

Aan een ons ter inzage gezonden particulieren brief van September '19 uit Banjoewangi (Java) ontleenen wij het volgende:

„De vraag naar olie heeft iets, dat op een economische omwenteling gelijkt, teweeggebracht. Toen wij jong waren, verkochten de inlanders hunne klappers voor 2½ ct. somebij groote hoeveelheden voor nog minder, nu krijgen ze er 15 ct. voor en als ze de moeite willen nemen om de klappers tot copra te verwerken, kunnen ze er nog meer aan verdienen. Die winsten komen bijna alle in den zak van den orang tani terecht, want alhoewel er eenige rijke inlanders zijn, die vrij groote klappertuinen hebben, behooren de meeste boomen aan de dessalui en ieder heeft maar eenige boomen. De sommen, die dan de inlanders voor klappers en copra alleen hier in B'wangi in de laatste jaren zijn uitbetaald, zijn fabelachtig en B'wangi is maar eene plaats in dit uitgestrekt rijk! Voor goede copra betalen de fabrieken nu ongeveer f 30 per pikol en een jaar of 20 geleden was de prijs f 7 en dat vond men enorm. De winsten zouden nog meer wezen, als de eigenaren wilden wachten totdat de vruchten geheel rijp zijn. Ze worden veelal onrijp geplukt deels uit zucht om het geld spoedig in handen te krijgen, deels uit vrees voor dieven. Tot nu toe heeft de Regeering de klappercultuur als iets beschouwd dat maar aan den inlander moest overgelaten worden, maar nu de klapper zoo'n voorname factor in het Indische leven is geworden, zal zij moeten ingrijpen om de misstanden te bestrijden en om de cultuur aan te moedigen.

Kol. Wkb.

Posterijen.

Volgens een publicatie van den Directeur der Posterijen alhier, wordt met ingang van den 1sten Juli a.s. het maximum gewicht der postpakketten van en naar de Vereenigde Staten van Amerika verhoogd van 5 tot 10 KG.

Pioneer.

De driemastschoener *Pioneer*, de grootste bark alhier gebouwd, eigendom van de firma S. E. L. MADURO & SONS vertrok Woensdag ll. via Bonaire naar New York.

Frieda.

Op zijn laatste reis van Curaçao naar Aruba heeft de *Frieda* vorige week zijn giek gebroken. Daardoor liep deze gouvernementschoener eerst Zaterdag weer hier binnen en is toen Zondag naar Bonaire vertrokken.

De *Frieda* is niet erg gelukkig.

Cycloon.

Het *Boletin Comercial* neemt uit de Colombiaansche pers het bericht over, dat onlangs op de kust van Colombia een hevige cycloon gewoed heeft, die een enorme schade aan de bananen aanplantingen heeft toegebracht. Meer dan een millioen bananenplanten zijn vernield. De finca's-plantages- van de Heeren Generaal Benjamin Herrera, D. Martin Salcedo, A. Correa, Generaal Fr. Troconis, Generaal Ignacio Follaco etc zijn geheel verwoest. De eerste had een schadepost van ongeveer 40,000 dollars.

Juist nu na den oorlog begon de uitvoer van bananen uit Colombia weer op te leven.

Pontificale Hoogdienst.

Dinsdag ll. droeg ZDH. Mgr M. G. VUYLSTEKE een Pontificale Requiemmis op voor de zielrust van wijlen den Zeer Eerw Heer FERDINAND VAN DEN DONK, onlangs te Purmerend overleden, die gedurende 33 jaren in de Curaçaosche missie werkzaam was.

Antje -- Anita.

Zooals wij reeds de vorige week meldden is de *Anita* op Aruba gezonken. De *Anita* groot netto 881 M³ was geladen met 487,680 KG phosphaatzure kalk van de St Barbara mijnen, en voer onder Kapitein C. H. Tesdorpf. Het schip, dat reeds spoedig na zijn vertrek van Newport water maakte, is toen de Paardenbaai van Aruba binnen geloopen en daar gezonken. Het ligt niet vèr van den steiger op ondiep water. Het dek ligt gelijk met den waterspiegel. Vroeger werd van Aruba phosphaat *uitgevoerd*. Nu wordt het er *ingevoerd*. Maar men zit er nu in letterlijken en figuurlijken zin mee opgescheept.

De Paardenbaai bij zijn geringe diepte biedt toch al weinig ruimte voor de scheepvaart, zoodat het werkelijk niet noodig is, dat zoo'n groot schip dat niet meer van zijn plaats te bewegen is, nog meer van die ruimte komt opeischen. Het schip is niet meer te behouden. Als het dus binnenkort uit elkander valt, kan de baggermachine, die nu toch in de Paardenbaai geankerd ligt, volop werk vinden, om eerst die 500 ton phosphaatbrokken op te baggeren.

Officieele Berichten.

Tot agenten van de gouvernementsschoeners op de bovenwindsche eilanden zijn benoemd: de heer G. A. Huith op St. Martin N.G., de heer N. Mussenden op St. Eustatius, en de heer A. Simmons op Saba.

Aan den bode ter Gouvernements-Secretarie Victor Martis is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend; en in diens plaats is tijdelijk aangesteld C. M. Nuboer.

Aan den seinmeester A. P. Hasselmeyer is om gewichtige redenen 14 dagen verlof verleend, en Alejandro Penso is tijdelijk aangesteld als seinwachter op het Fort Nassau.

De geneesheer van Suriname M. S. Polak is benoemd tot tijdelijk gouvernements geneeskundige in de kolonie, met standplaats Saba; genoemde heer Polak is voor drie weken tijdelijk werkzaam gesteld op St. Martin N. G., in de plaats van den geneeskundige C. J. Polak, aan wien tot herstel van gezondheid drie weken verlof is verleend.

De onderwijzeres 3e klasse Mej. B. R. Prince, werkzaam aan de Emmaschool alhier is overgeplaatst naar de Wilhelminaschool, en de onderwijzer 2e klasse C. M. L. Maduro, tijdelijk werkzaam aan de Hendrikschool, herplaatst aan de Emmaschool.

Aan den seinmeester H. Th. Neuman is om gewichtige redenen een maand verlof verleend, en Hendrik Ars is tijdelijk aangesteld als seinwachter op den seinpost Jack-Evers.

Aan den hulpseinwachter C. L. van der Gen is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, en Richard Vegt is benoemd tot seinwachter op den seinpost Waterfort.

Aan den agent van politie 2e klasse V. Winterdal is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den agent van politie 2de klasse W. B. de Vries is tot herstel van gezondheid acht dagen verlof verleend.

Aan de seiner 3e klasse bij den post D. T. alhier D. L. Juliao is verlof verleend om zich met de Frieda naar Aruba te begeven en met dezelfde gelegenheid terug te keeren.

Uitvoerstatistiek.

In het 1ste kwartaal van dit jaar werden uitgevoerd aan:

Aloë

Van	hoeveelheid	waarde
Curaçao	niets	
Aruba	97,222 KG.	31.815 fl
Bonaire	22,777 „	7,289 „
	119,999	39,104 fl

Dividivi

van	hoeveelheid	waarde
Curaçao	niets	
Aruba	97 ton	8,730 fl
Bonaire	186 ton	740 „
	283	9,470 fl

Die opgave van Bonaire is natuurlijk foutief. Immers terwijl Aruba 90 fl per ton noteert, zou Bonaire niet meer dan 4 fl per ton besommen. Dat is al te dwaas. Wij vermoeden dat de waarde van Bonaire zal moeten zijn f 16,740 in plaats van 740.

Geitenvellen

van	hoeveelheid	waarrde
Curaçao	4,996 KG	12,490 fl
Aruba	2,105 „	6,818 „
Bonaire	niets	
	7,101	19,308 fl

Terwijl nog niet lang geleden de geitenvellen hier tot 2.50 zelfs 3 fl per KG verkocht werden, daalde de vorige week de prijs plotseling tot 0.50 per KG.

De Curaçaosche Handelsbond noteerde deze week in zijn prijslijst in de *Cur. Ct.* nog steeds 3 fl per KG. — De betrouwbaarheid van die lijst wint daar niet mee.

Stroohoeden.

van	hoeveelheid	waarde
Curaçao	24,147 dozijn	118,620 fl
Aruba	9,536 „	30,393 „
Bonaire	1,431 „	7,155 „
	35,114 dozijn	156,168 fl

Mest

van	hoeveelheid	waarde
Curaçao	1,210 ton	12,608 fl
Aruba	1,240 ton	13,280 „
Bonaire	225 ton	2,250 „
	2,675 ton	28,210 fl

De Curaçaosche Petroleum Mij.

voerde uit in het 1ste kwartaal aan:

GASOLINE	30,852L	7,437 fl
PETROLEUM	37.296 L	6,832 „
RESIDU	6.377 ton	194,631 „
		208,900 fl

Phosphorzure Kalk.

van	*hoeveelheid*	*waarde*
Curaçao	13,954 ton	418,620 fl

Sisalvezel

van		
Curaçao	16,817 KG	6,733 fl

Steenkolen

van		
Curaçao	12,368 ton	666,455 fl

Zout.

Curaçao	955,000 KG	11,642 fl
Bonaire	598,354 „	4,374 „
St Martin	1,124,700 „	7,035 fl
	2,668,054 KG	23,351 fl

Buitenland.

Als de mark stijgt.

Er zijn natuurlijk economen van den kouden grond, die meenen, dat het met de ellende in Duitschland wel gauw gedaan zal zijn, als de waarde van de Mark in de finan cieele en handelswereld grooter wordt.

Dit denkbeeld is wel zeer algemeen verbreid, hetgeen een gevaarlijk en onwaar optimisme zou kunnen veroorzaken.

De zaak is immers, dat naarmate de mark hooger wordt, zeker meer grondstoffen in het buitenland kunnen worden gekocht, maar ook des te moeilijker de afgewerkte fabrikaten zullen te leveren zijn.

Doch wat nog veel erger is, wanneer de Mark stijgt, zal Duitschland zijn toch reeds zoo zwaren schuldenlast nog veel grooter zien worden.

Een sterke stijging beteekent voor het Rijk zelf, maar voor alle Staten, gemeenten en andere lichamen, die rente hebben te betalen van schulden, niets minder dan een faillissement. Er blijkt intusschen uit, dat het tot zoo ongeloofljk laag peil dalen van de Mark niet enkel nadeel is geweest, doch juist heeft medegewerkt om de finantiën gaande te houden.

Men ziet: de economische verschijnselen bieden nu eenmaal verrassingen, waaraan te voren door weinigen werd gedacht.

Amerika.

Havelock Wilson, de bekende voorzitter van de Nationale Unie van Zeelieden en Matrozen, en een der grootste goden der internationale arbeidersbeweging heeft zich verklaard tegen de nationalisatie van het scheepvaartbedrijf.

Hij is van oordeel, dat de zeelieden bij nationalisatie van het scheepvaartbedrijf geen hoogere loonen behoeven te verwachten, aangezien de staat de schepen niet zoo economisch kan laten varen als nu gebeurt. Als de staat eigenaar van het reedersbedrijf wordt, verliezen de zeelieden bovendien het stakingsrecht.

Aan den anderen kant zou de staat als exploitant er geen zijde bij spinnen, aangezien hij niet, zooals de particuliere reeders, kan speculeeren en marchandeeren. Door hun organisatie kunnen de zeelieden thans alle verbeteringen in hun leven krijgen die zij wenschen. „Ik heb u dikwijls gezegd", zoo besluit Havelock Wilson, „dat gij beter de slaaf van een particulier kunt zijn dan van den staat. Gij kunt steun krijgen, als gij een particulieren slaveneigenaar bestrijdt, maar gij zult op niet veel steun kunnen rekenen, als gij den staat als slaveneigenaar bestrijdt. Zoodra de staat eigenaar werd van de schepen, zouden de zeelieden weer de slaven van den staat worden."

Italië en Belgie.

De *Popolo d' Italie* zegt over de deelneming van de Belgische troepen aan de bezetting van de Duitsche steden: België was ons lief, toen Duitschland het overweldigde. Nu echter kunnen de Belgen zich verzekerd houden, dat indien de Duitschers België weer zouden aanvallen, zelfs geen hond zijn stem daartegen zou verheffen. Wij zullen Oostenrijk helpen, zelfs om zich bij Duitschland aan te sluiten overeenkomstig het beginsel der nationaliteiten.

Varia.

Prins Colonna heeft een gedeelte van zijn prachtig paleis op de piazza del Santi Apostoli te Rome ter beschikking gesteld van 't Fransch Gouvernement tot verblijf van het Fransche Gezantschap bij den H. Stoel.

—*In Saint Martin sur Armoçan*, departement Yonne (Frankrijk) hebben de ingezetenen als burgemeester gekozen een priester, Abbé Paillot, gewezen vicaris van de kathedraal van Auxerce, gedecoreerd met het oorlogs kruis en de militaire medaille.

— Volgens het *Berliner Tageblatt* zal de rijksregeering in Duitschland een gezant bij den H. Stoel benoemen. Sedert den tijd van den *Kulturkampf* is het rijk niet bij het Vaticaan vertegenwoordigd geweest. Alleen Beieren en Pruisen hadden er gezanten.

— In Eupen en Malmedy is de algemeene staking afgekondigd, als protest tegen 't optreden der Belgen. De bewoners eischen een geheime stemming onder neutrale bescherming en de inwisseling van de marken tegen de franken, tegen 1 om 1.

De Belgisch-Nederl. kwestie.

In de *Revue Bleue* schrijft de Belg. Dumont Wilden een artikel over de Belgisch-Nederlandsche quaestie, een artikel, dat zijns ondanks een compliment voor de Nederlandsche diplomatie is geworden. Immers wij lezen daar:

De Nederlandsche diplomatie be greep oogenblikkelijk het voordeel van den toestand en speelde dat op voortreffelijke manier af. Minister Loudon werd onverwijld naar Parijs gezonden, trok partij van persoonlijke betrekkingen met de Amerikaansche delegatie en vooral Lansing om in vloed te oefenen op Wilson en de invloedrijkste leden der conferentie. Hij voerde talrijke gesprekken, waarvan de Belgische delegatie niets afwist en waarop ze niet kon aut woorden.

Goed zoo, jhr. Loudon, zegt de „Tijd" gij hebt voortreffelijk werk verricht door het bezigen van alle achtbare middelen, om 't gezond verstand der vreemde gezaghebbers en diplomaten toegankelijk te maken voor de rechtvaardigheid onzer zaak. Geheel anders dan Minister Hymans, die met behulp van de bekende geheime circulaire door Belgische agenten liet konkelen in het „af te staan Limburg".

— *De Rijkspresident uitgestooten.* Naar de „Freiheit" meldt hebben de Berlijnsche zadelmakers en behangers in een algemeene vergadering met 1200 tegen 5 stemmen besloten den rijkspresident Ebert uit de organisatie te stooten. (Ebert is, zooals men weet, vroeger zadelmaker geweest) omdat hij het doodvonnis, gewezen tegen den communist Kopp, heeft bekrachtigd. „De aanwezigen kunnen den rijkspresident niet meer als collega erkennen, omdat hij gehandeld heeft tegen alle socialistische programma's, die de doodstraf verwerpen.

— *België en Frankrijk.* Naar het „Hbld." verneemt heeft de Fransche regeering bij de Belgische een rekening van 400 millioen francs ingediend, wegens de kosten gedurende den wereldoorlog door haar gemaakt voor de Belgische vluchtelingen. De Belgische regeering schijnt met deze nota van den grooten allié eenigszins in de maag te zitten en de zaak tot nu toe geheim te houden.

Met recht geldt hier de Hollandsche zegswijze: „Van je vrienden moet je het maar hebben!" De Hollanders deden geheel anders. Maar dat zijn ook de vijanden, niet waar?

De vrouwen in Nieuw-Zeeland

bezitten sedert 1893 het vrouwenkiesrecht, doch nog niet geheel de verkiesbaarheid der vrouw, voor geen der beide huizen. In October jl. werd ze aangenomen voor het Lagerhuis, doch nog niet voor het Hoogerhuis.

Wijl de verkiezingen zeer spoedig volgden op die hervorming, kon er niet gewerkt worden voor de drie vrouwelijke candidaten, welke dan ook niet gekozen werden. Een daarvan Miss Ellen Melville, nog wel notaris en Gemeenteraadslid van Auckand, zelfs ook niet. Deze dame werd juist het vorig jaar benoemd tot voorzitster van den nieuwgestichten Nationalen Vrouwenraad.

De Japansche vrouwen

zullen nu waarschijnlijk eerlang ook haar kiesrecht krijgen. De voorzitter der Japansche Kamer van de volksvertegenwoordigers, Burggraaf Kato, die vroeger tegen vrouwenkiesrecht was, heeft verklaard dat hij van zijn standpunt af zal stappen, indien het vrouwenkiesrecht door eene meerderheid wordt geëischt.

De vrouwen in China.

Tot nu toe werd de Chineesche vrouw geweerd in alle mogelijke beroepen, zelfs de meeste vrouwelijke. Zelfs kent men in China geen naaisters noch modisten, geen dienstboden en nog minder typisten of telephonisten.

Doch China heeft evenals de Westelijke Staten ook z'n vrouwelijke voorvechtsters, die met ijver en energie hun ruim arbeidsveld bewerken, om ook de Chineesche vrouw aan het maatschappelijk en sociaal leven te kunnen deelnemen.

Te Nanking werd een groote tentoonstelling gehouden, waar ver scheidene inzendingen ten doel had den de wenschelijkheid en de mogelijkheid van beroepsarbeid door vrouwen aan te toonen.

De Chineesche vrouwen hebben, zoo wordt gemeld, die nieuwe zienswijze aanvaard en zijn in grooten getale reeds in verschillende inrichtingen werkzaam geworden.

De schadevergoedingskwestie.

Bij de op 15 Mei tusschen Loyd George en Millerand te Hythe (Engeland) gehouden conferentie werd besloten, dat van Duitschland een minimumschadeloosstelling zal worden gevraagd van 125 miljard mark. Hiervan zal Frankrijk 55 pCt., of circa 80 miljard ontvangen en Engeland 25 %, terwijl de rest onder de overige Geallieerden zal worden verdeeld. 18 Mei zouden zich de Belgische ministers van buitenlandsche en economische zaken, Paul Hymans en Jaspar, naar Londen begeven om met Lloyd George over de conferentie van Spa overleg te plegen.

Rome.

Omtrent de heiligverklaring van Jeanne d'Arc, welke ll. 16 Mei te Rome plaats gehad heeft, wordt het volgende gemeld: De plechtigheid werd o. a. bijgewoond door den heer Hanoteaux, buitengewoon gezant van Frankrijk, (vroeger Minister van Buitenlandsche zaken) eenige Fransche afgevaardigden van den Volkenbond een groot aantal parlementsleden, zooals de abt Wetterlé en generaal Gastelnau, 60 kardinalen waar onder kardinaal Mercier en bijna 100,000 personen.

Na een processie, waaraan meer dan vijftig kardinalen en verschei den honderden aartsbisschoppen en bisschoppen deelnamen, nam Paus Benedictus plaats op de troon, waarna de H, Mis begon, die door den kardinaal opgedragen werd. De dienst duurde meer dan twee uren. Toen de H. Mis was afgeloopen werd de Paus verzocht tot de heiligverklaring over te gaan.

Te midden eener plechtige stilte sprak Benedictus XV in het latijn de volgende zinsnede uit: „Tot grooter eer van het katholieke geloof, en tot verheerlijking van den christelijken godsdienst, door het gezag van onzen Zaligmaker Jezus Christus, van ons zelven, verklaren wij na rijp beraad, en na vaak den Goddelijken Steun te hebben afge smeekt, na te zijn te rade gegaan met onze eerwaarde broederen, de kardinalen van de Heilige kerk, de patriarchen, de aartsbisschoppen en de te Rome aanwezige bisschoppen, de gelukzalige Jeanne d'Arc heilig, en voegen haar bij de schare der heiligen, daarbij verordenend dat haar nagedachtenis telken jare zal worden gevierd met godvruchtige devotie."

— *De ontruiming der Duitsche steden.* Aangaande de ontruiming der Mainsteden wordt nog gemeld, dat de Fransche troepen 17 Mei om 9 uur v. m. uit Frankfurt, Homburg en Hanau waren vertrokken. Het vertrek uit Frankfurt was aan de bevolking bekend gemaakt door een proclamatie van den generaal Degoûtte: „De Franschen houden hun woord". Overal had het vertrek in de grootste kalmte, zonder eenig incident plaats. De gestelde gijzelaars zijn teruggeven, alsmede de waarborgsom van 1 millioen mark. Darmstad is eveneens ontruimd. Alleen zou in Roedelheim, een voorstad van Frankfurt, een bezetting van 4 à 500 man Fransche troepen zijn achtergeleven.

Nieuwe Phosphaatlagen.

In Marokko zijn phosphaatlagen ontdekt, 70 K. M. lang en van 5 tot 26 KM. breed. De waarde wordt op ruim 1000 milliard francs geschat.

Paus Benedictus XV.

In den laatsten tijd heeft Paus Benedictus XV o. a. de volgende belangrijke giften gegeven.

Aan Kardinaal Bertram, aartsbisschop van Breslau de som van 4½ millioen mark om over de verschillende Duitsche bisdommen te verdeelen.

Aan Kardinaal Luçon, aartbisschop van Rheims de som van 100,000 frs voor den wederopbouw van de Kathedraal van Reims.

Aan deuzelfde Kardinaal 200,000 Lires voor de kinderen der verwoeste streken van Frankrijk.

Als bewijs zijner bijzondere instemming met de „vereeniging tot ondersteuning der in den oorlog verwoeste kerken" heeft de Paus aan die vereeniging vijftigduizend lire geschonken.

De vereeniging staat ten deele onder leiding van gravin Giulia Persico Della Chiesa, de zuster des Pausen.

